

UYURGEZER FİL

“Sizin de mi yaşadığınız şehirde çok gürültü var ?” o zaman gelin, hep birlikte “Uyurgezer Fil Mambo” ile tanışalım...

“Şehir o kadar gürültülüydü ki insanların birbiriyle konuşması neredeyse olanaksızdı. Bu yüzden şehirdekiler, seslerini birbirlerine duyurabilmek için sürekli bağırarak zorunda kalıyorlardı. Seslerini yükselttikçe, şehir daha gürültü oluyordu. O yüzden seslerini daha da yükseltiyorlardı. ... Şehirde artık hayvanlar yaşamıyordu. Kediler, köpekler, kuşlar, tavuklar, horozlar ve civcivler gürültüye dayanamadıkları için şehri terk etmişlerdi. Ama günlerden bir gün, içinde zürafa, aslanlar, kuşlar ve bir de filin olduğu fakir bir sirk şehre geldi. ...”

“Peki sonra ne mi oldu? Acaba gürültü şehirde Uyurgezer Fil’in ne işi vardı? Peki ya şehre ne oldu, hep böyle gürültülü mü kaldı?” işte bu soruların yanıtı Behiç Ak’ın okulöncesi dönem çocuklarına seslenen yapıtında gizli. Bu “giz” Mambo’nun başından geçenlerle anlatılırken, örtük iletilerle çevre bilinci ve “gürültü kirliliğine” karşı duyarlık edindirmeye olanak sağlayan bir ortam yaratılır. Böylece çocuk, dil ve anlam evrenine uygun yapılandırılmış, doğrudan bilgi vermek yerine, onu düşünmeye, sorgulamaya, düş kurmaya yönlendiren bir anlayışla buluşur. Çocuğu okuma eyleminde özne kılan bu anlayış ise onun kitaba karşı ilgi ve sevgisini devindirebilecek, başka kitaplarla buluşmaya istekli kılacak önemli adımlardandır.

Kitabın vurgulanması gereken bir başka yanı ise, özgün çizimleridir. Erken çocukluk döneminde çocuğu kitaba çeken ilk uyarının, kitabın görsel dünyası olduğu bilinmektedir. Bu nedenle çocuk kitaplarındaki resimler, çocuğun ilgisini çekebilecek ve görsel algısını geliştirebilecek nitelikte yapılandırılmalıdır. Bu anlayış çerçevesinde bakıldığında, Behiç Ak’ın çocuklara sadece dilin anlatım olanaklarıyla değil, renklerin diliyle de seslenmiş olduğu belirtilebilir. Yapıttaki çizgilerin sesine kulak verildiğinde sanki şehrin gürültüsünü okura ulaştırabilecek hareketlikte olması, çocuğun devingen yapısına uygun ve onun ilgisini çekebilecek özelliklerdir.

Ayrıca kitabın her sayfasında farklı bir hareketliliğin resmedilmesi ve bunun ayrıntılı, gerçekçi bir biçimde oluşturulması, okulöncesi dönemde çocuğun kitapla kurmaya başlayacağı iletişim için önemli bulunmaktadır. Kitaptan örnek vermek gerekirse, şehrin resmi o kadar ayrıntılı çizilmiştir ki apartman pencerelerinden birbiriyle konuşan insanlar bile unutulmamıştır; sonraki sayfalarda bu insanların çeşitli özellikleri ve duygu durumları da ayrıntılı bir biçimde çocukla buluşturulmuştur. Bu ayrıntılı ve özgün resimler, çocuk için önemli birer uyaran olarak onun her baktığında yeni bir ayrıntıyı keşfetmesine olanak sağlayabilecek niteliktedir. Ayrıca çocuk bu resimlere her baktığında kendince farklı bir öykü oluşturma isteği de duyabilir. Böylece çocuğun hem resmi hem de kitabı sevmesine olanak sağlayabilecek bir ortam oluşturulur ve çocuk, örtük olarak düşünmeye, duymaya ve resim yapmaya da yönlendirilebilir. Aynı zamanda böylesine nitelikli çizimlerle erken çocukluk evresinden başlayarak buluşan çocukların, resme, sanata ve sanatçıya karşı da duyarlık edinmesi sağlanabilir.

Tüm bu değişkenler açısından “Uyurgezer Fil” adlı yapıtın, **okulöncesi dönem çocuklarına** uygun bir anlayışla seslenen, onların dilsel ve görsel algılarını devindirebilecek, sanatçı duyarlığıyla oluşturulmuş nitelikte bir yapıt olduğu belirtilebilir.

Arş. Gör. Bilge Nur DOĞAN
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi